

SKRIFTLIGT SPÖRSMÅL

svenskspråkig service inom rättsväsendet, polisen och räddningsväsendet

Till riksdagens talman

I regeringens berättelse om tillämpningen av språklagstiftningen och om hur de språkliga rättigheterna tillgodoses konstateras att användningen av svenska som rättegångsspråk har minskat. I endast 1,4 procent av de brottmål som avgjordes i tingsrätterna år 2021 var handläggningsspråket svenska, trots att omkring 5,2 procent av befolkningen är svenskspråkig och att handläggningsspråket i regel ska bestämmas utifrån svarandens språk.

Enligt en enkät som genomförts i anslutning till en utredning ledd av specialsakkunniga Nina Immonen vid Domstolsverket, och som besvarades av över 200 domstolsanställda, finns det betydande brister i hur de språkliga rättigheterna förverkligas i praktiken. Enkäten visar att svenskan i domstolsvardagen ofta är svag och att det finns stora variationer mellan olika domstolar.

Det har visat sig att parter avstår från sin rätt att använda svenska eller byter rättegångsspråk till finska. Bland orsakerna nämns bland annat begränsad tillgång till svenskspråkiga biträden samt brister i myndigheternas språkkunskaper. Det har också framkommit att svenskspråkiga parter i vissa fall använder finska i rättegångar trots bristande språkkunskaper. Detta tyder på att systemet i praktiken inte fullt ut stöder användningen av svenska i rättegångar.

Lagutskottet har också uppmärksammat att polisens kunskaper i svenska påverkar vilket språk det straffrättsliga förfarandet inleds på och att väntetiderna för svenskspråkig service är långa. Polisyrkeshögskolan erbjuder utbildning på både finska och svenska, men antalet svenskspråkiga nybörjarplatser är fortsatt begränsat. År 2026 finns 25 svenskspråkiga nybörjarplatser, jämfört med 350 finskspråkiga. Därför är det viktigt att stärka polisens kunskaper i svenska och öka antalet studieplatser inom den svenskspråkiga polisutbildningen.

Förvaltningsutskottet har också påpekat behovet av fler svenskspråkiga poliser, räddare och nödcentralsoperatörer. Behovet av svenskkunnig räddningspersonal är betydande, och enligt utredningar uppskattas det nationella behovet uppgå till omkring 100 personer fram till år 2032, särskilt i Nyland, Österbotten, Mellersta Österbotten och på Åland.

Den svenskspråkiga utbildningen av räddningspersonal har länge varit otillräcklig och ordnats oregelbundet, vilket har bidragit till bristen på personal. Samtidigt har Helsingfors räddningsskola från och med augusti 2025 inlett svenskspråkig utbildning, vilket är ett viktigt steg framåt.

Det är dock avgörande att utbildningen ges en permanent och långsiktig struktur. Enligt Svenska Finlands folkting bör den svenskspråkiga utbildningen koncentreras till Helsingfors räddningsskola och ordnas regelbundet, för att säkerställa tillgången till svenskkunnig personal.

Vidare förutsätter en sådan lösning att staten tryggar en permanent finansiering av verksamheten. Utan långsiktig finansiering finns det en risk att utbildningen förblir sporadisk, vilket försvårar både rekrytering och upprätthållandet av lärarresurser.

Situationen bör också ses i ljuset av tingsrättsreformen under Sipiläs regering, som trädde i kraft 2019. Reformen innebar att flera verksamhetsställen lades ned. I Östra Nyland ledde förändringarna bland annat till att Östra Nylands tingsrätt (Borgå) lades ned och införlivades i Vanda tingsrätt. Enligt de utredningar som lagts fram innebar detta också att en språkmiljö försvann som hade kunnat stödja finskspråkig personal i att utveckla sina kunskaper i svenska. Samtidigt förlorade den sammanslagna tingsrätten flera tidigare anställda och har ännu inte fullt ut lyckats ersätta denna kompetens.

I berättelsen uppmärksammas också att det i Finland inte ordnas någon svenskspråkig utbildning för rättstradenomer, trots att denna yrkesgrupp har en central roll inom domstolarnas kanslier. Det råder även brist på övriga personalkategorier med goda kunskaper i svenska inom domstolsväsendet.

Med hänvisning till det som anförs ovan får jag / vi i den ordning 27 § riksdagens arbetsordning föreskriver ställa följande spørsmål till den minister som saken gäller:

- 1. Hur avser regeringen säkerställa att straffrättsligt förfarande i praktiken kan inledas och genomföras på svenska i tvåspråkiga områden?*

2. *Kommer regeringen vidta åtgärder för att stärka utbildnings- och rekryteringsvägar för svenskkunnig personal inom domstolsväsendet? Avser regeringen vidta åtgärder för att ordna svenskspråkig utbildning för rättstradenomer i Finland?*
3. *Vilka åtgärder avser regeringen vidta för att motverka de negativa följder som tingsrättsreformen haft för den svenskspråkiga servicen inom domstolsväsendet?*
4. *Vilka åtgärder avser regeringen vidta för att trygga tillgången till svenskkunnig personal inom polisen?*
5. *Hur avser regeringen säkerställa att svenskspråkig räddningsutbildning ordnas regelbundet och långsiktigt, och att verksamheten vid Helsingfors räddningsskola ges permanent finansiering?*